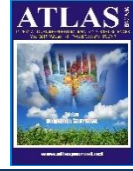

ATLAS INTERNATIONAL REFERRED JOURNAL ON SOCIAL SCIENCES

ISSN:2619-936X

Article Arrival Date: 07.05.2018

Published Date:27.07.2018

2018 / July

Vol 4, Issue:10

Pp:786-797

Disciplines: Areas of Social Studies Sciences (Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences)

MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN NOMOFOBİ DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ: KIRIKHAN MYO ÖRNEĞİ¹

DETERMINING NOMOPHOBIA LEVELS OF VOCATIONAL COLLEGE STUDENTS:
KIRIKHAN VOCATIONAL COLLEGE SAMPLE

Fidan HAKKARI

Öğretim Görevlisi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Kırıkkhan Meslek Yüksekokulu, Bilgisayar Teknolojileri
Bölümü, fhakkari@mku.edu.tr, Hatay/Türkiye

ÖZET

Bu çalışmada Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin nomofobik (mobil telefon yoksunluğu korkusu) olma düzeyleri çeşitli değişkenler (cinsiyet, bölüm, sınıf) açısından incelenmiştir. Bu bağlamda veriler 2017 yılı bahar döneminde Kırıkkhan Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören 217 (107 kadın ve 110 erkek) öğrenciden, dört alt boyuttan (Çevrimiçi olamama, İletişimi kaybetme, Cihazdan Yoksunluk, Bilgiye Ulaşamama) oluşan Nomofobi ölçeği ile toplanmıştır. Ölçeğin Cronbach-alpha değeri ,937 olarak hesaplanmıştır. Nomofobik olma derecelerini belirlemek amacıyla K-ortalamalar kümeleme analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda ise; öğrencilerin %27'nin çok yüksek düzeyde, %24'unun yüksek düzeyde, %24'unun orta düzeyde, %25'inin ise düşük düzeyde nomofobik oldukları bulunmuştur. Günlük ortalama akıllı telefon kullanım süreleri 5.38 saat olarak bulunmuştur. Öğrencilerin nomofobik olma düzeyleri ile günlük telefon kullanım süresiyle düşük seviyede pozitif yönlü ilişki olduğu görülmüştür ($r=0,3$). Değişkenlere göre istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar t-testi ve tek yönlü AVONA testleri uygulanmıştır. Analizler sonucunda; meslek yüksekokulu öğrencilerinde kadınların erkeklere göre, birinci sınıf öğrencilerinin ikinci sınıf öğrencilerine göre daha nomofobik oldukları; bölümlere göre çevrim içi olamama boyutunda İnternet ve ağ teknolojisi ve Muhasebe ve vergi uygulamaları programı öğrencilerinin Bilgisayar teknolojisi öğrencilerinden daha nomofobik oldukları, cihazdan yoksunluk boyutunda ise Muhasebe ve vergi uygulamaları programı öğrencilerinin Bilgisayar teknolojisi öğrencilerinden daha nomofobik oldukları bulunmuştur. Diğer boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Nomofobi, Meselek Yüksekokulu Öğrencileri, Akıllı Mobil Telefon

ABSTRACT

In this study, the level of nomophobia (fear of mobile phone deprivation) students of Vocational School students were examined in terms of various variables (sex, department, class). In this context, the data had been collected through Nomophobia Questionnaire consisted of 4 subscales (Giving up convenience, Not being able to communicate, Losing connectedness, Not being able to access information) from 217 (107 female and 110 male) students studying at Kırıkkhan Vocational High School during the spring semester of 2017. The reliability coefficient of the instrument was found ,937. K-means clustering analysis was performed to determine students' level of nomophobia. As a result of the analysis; 27% of the students were found to be very high, 24% were high, 24% were moderate and 25% were low nomophobic. Smart phone usage period per day were 5.38 hours. . It was seen that the students' level of nomophobia was lowly and positively correlated with the time of daily telephone usage. Independent groups t-test and one-way AVONA tests were used to determine whether there were statistically significant differences according to the variables. As a result of the analyzes; it was found that female vocational college students were more nomophobic than males and students in first grade were more nomophobic than second grade students. According to departments; for Giving up convenience subscale, Internet and Network Technology and Accounting and Taxation department students were more nomophobic then Computer Technology department students. Also for Losing connectedness subscale, Accounting and Taxation department students were more nomophobic then Computer Technology department students. There were not any significant difference in other subscales.

Key words: Nomophobia, Vocational College Students, Smart Mobile Phone

¹ Bu çalışma, 2017 I.Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi'nde bildiri olarak sunulmuştur.

1. GİRİŞ

Bilgi ve iletişim teknolojileri, insan hayatına getirdiği kolaylıklar ve avantajlar nedeniyle yaşamın her alanında yaygın olarak kullanılmakta ve çoğu zaman ihtiyaç olarak ortaya çıkmaktadır. İletişim araçlarının gelişimine bakıldığında posta kuşları, duman, mektup, ilk kablolu iletişim aracı olarak telgraf ve bunu telefonun icadı takip etmiştir. Daha sonraları ise 1980'lerde tanıtılmaya başlayan ancak yaygın olarak kullanımına 1990'ların ortalarında geçilmiş olan kablosuz ve taşınabilir mobil telefonlar ve zaman içerisinde yerini günümüzde en yaygın kullanılan birçok niteliğe sahip akıllı telefonlara bırakmıştır. Basit cep telefonları genellikle sesli iletişim, kısa mesajlaşma hizmetleri ve kısıtlı da olsa internet taraması için kullanılmakta iken akıllı telefonlar, neredeyse her yerde bireylerin iletişim kurma, internete erişme, e-postalarını ve sosyal ağlarını kontrol etme, fotoğraf ve video çekmek, oyun oynamak, e-kitap okumak, mobil öğrenme ve mobil bankacılık vb. birçok uygulamaya olanak sağlayarak bir bilgisayardan farksız hale gelerek sosyal ve akademik hayatın önemli bir parçası haline gelmiştir (Rice ve Katz, 2008; Subramanian, 2009; Chóliz, 2012; Hingorani ve ark., 2012; Ada ve Tatlı, 2013; Chen ve Denoyelles, 2013; Özbek ve ark., 2014; Montag ve ark., 2015; Jamal J. Al-Menayes, 2015; Ruiz ve Consuelo, 2017). Gelişen teknolojinin etkilediği tüm sektörlerde olduğu gibi sosyal hayatta da teknolojinin beraberinde getirdiği bütün araçlara talep gün geçtikçe artmaktadır. Cep telefonları da kullanım oranı hızla artan araçlardandır. Mobil telefon kullanan kişi sayısı dünya nüfusunun %30'unu oluşturmakta ve bu oranın 2019 yılında ise %60 olması beklenmektedir (Fitchard, 2013). Mobil şebeke satıcısı Ericsson'ın yaptığı yeni araştırmaya göre, 2019'da dünyada 9,4 milyar mobil abonelik olacağı ve 5,6 milyar kişi veya yüzde 60'ının bir akıllı telefonla bağlantılı olacağı bildirilmektedir (Fitchard, 2013). TÜİK (2016) verilerine göre ise Türkiye'de akıllı telefonların 2004 yılında kullanım oranı % 53,7 iken, 2016 yılında bu oran 96,9'a ulaşmıştır. Değişimlere karşı adaptasyonu daha kolay olan gençlerin iletişim ve bilişim teknolojilerine duyduğu merak ve ilgi, akıllı telefon gibi işlevselliği daha yüksek olan araçların tüketimini gittikçe arttırmaktadır (Çakır ve Demir, 2014; Pavithra ve Madhukumar, 2015). Akıllı telefonlar kullanıcıları için sabah ilk baktıkları ve gece uyumadan önce son baktıkları, kendi deyimleriyle "vücutlarının bir parçası" halini alan araçlar olarak nitelendirilmektedir (Lee v ark., 2014; Akıllı ve Gezgin, 2016).

Yapılan çalışmalar akıllı telefonlarla günün her anında bilgiye erişme ve iletişime geçme imkânı sunması ile sağladığı avantajların yanında bireylerin sosyal faaliyetlerini ve iş hayatını ciddi anlamda aksatmalarına ve kazalara neden olduğu, kişilerde baş, boyun, sırt ve el gibi fiziksel sorunların yanı sıra stres, endişe, depresyon, aşırı kullanımından kaynaklı bağımlılık gibi psikolojik sorunlar da görülmektedir (Lu ve ark., 2011; Chóliz, 2012; Ketizmen, 2013; Salehan ve Nagehban, 2013; Soyemi ve ark., 2015; Rabiü ve ark., 2016). Önceleri internet bağımlılığı kavramı ön plandayken, şimdilerde bu kavramın yerini akıllı telefon bağımlılığı kavramı almıştır (Szapkow ve ark., 2011; King, 2013; Kwon ve ark., 2013). İnternet ve akıllı telefon bağımlılığının, alkol veya uyuşturucu gibi bağımlılıklardan farklı olduğu, bu bağımlılıkların davranışsal olduğu belirtilmektedir (van Deursen ve ark., 2015). İnternet ve diğer dijital bağımlılıklar genellikle bireylerin sıkıntılarında veya gerçeklerden kurtulmak için kullandıkları alışılmış davranışların sonucudur (Huisman ve ark., 2000; King ve ark., 2014). Yapılan çalışmalarda bireyler için cep telefonlarının gittikleri her ortamda ellerinden bırakamadıkları, sık sık kontrol etmek ihtiyacı hissettikleri araçlar olduğu belirtilmektedir (Oulasvirta ve ark., 2012; Prasad ve ark., 2017). Örneğin Oulasvirta ve ark. (2012), çalışmalarındaki örneklem grubunun günde 34 kez telefonlarını kontrol ettiklerini, fakat bunun bir gereklilikten ziyade alışkanlık olduğunu belirtmişlerdir. Bununla birlikte ders esnasında cep telefonu bulundurmanın akademik olarak başarıyı düşürmesi de önemli olumsuz yönleri arasında yer almaktadır (Jeffrey ve Scott, 2013; Algül, 2014; Prasad ve ark., 2017). Bu bağlamda gençlerin özellikle öğrencilerin akıllı telefonları kontrolsüz kullanmaları ve bu araçlara aşırı bağımlılıkları nomofobinin ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Jena, 2015; Zethy ve Octaviana, 2017). Nomofobi 2008'de İngiltere'de Posta İdaresi tarafından yapılan bir araştırma ile ortaya çıkmış, "no mobile phobia" yani "cep telefonundan mahrum kalma korkusu" kelimelerinden türetilmiştir (Hingorani, 2012; Erdem ve ark., 2017). 21.yüzyılın modern korkusu olarak da nitelenmektedir (King ve ark., 2013; Yildirim ve Correia, 2015; Jena, 2015). Nomofobik bireyler, telefonunu yanına almayı unuttuklarında, şarjı bittiğinde, ya da kapsama alanı dışında olduklarında kaygı duymaya başlar, telefonları yanındayken bile obsesif şekilde kontrol ederler (Dixit ve diğ., 2010; Algül, 2014; Pavithra ve Madhukumar, 2015; Sharma, Sharma, Sharma ve Wavare, 2015; Yildirim, Sumuer, Adnan, ve Yildirim, 2016; Adnan ve Gezgin, 2016; Gezgin ve Çakır, 2016).

Nomofobinin karakteristik özelliklerine bakıldığında; düzenli olarak bir akıllı telefon kullanmak ve çok fazla vakit geçirmek, her zaman yanında şarj aleti bulundurmak, cep telefonunu kaybetme ya da şarjının bitmesi, internet erişimi ve ya şebekenin olmamasından kaynaklı telefonunun kullanamayacak olma düşüncesinden endişe ve sinirlilik hissi duyma, herhangi arama ya da mesajın olup olmadığını kontrol etmek için telefonun ekranını kontrol etme, cep telefonu ile uyuma, insanlarla yüz yüze görüşmek yerine yeni teknolojileri kullanarak iletişim kurmak, cep telefonu için borçlanmak ve ya büyük masraflara girmek olarak sıralanabilir. Bu özellikler aynı zamanda cep telefonu bağımlılığının da belirtileri olarak görülmektedir (Dixit ve diğ., 2010; Algül, 2014; Bragazzi ve Puente, 2014; Pavithra ve Madhukumar, 2015; Sharma, Sharma, Sharma ve Wavare, 2015; Yildirim, Sumuer, Adnan, ve Yildirim, 2015; Adnan ve Gezgin, 2016; Gezgin ve Çakır, 2016; Dağlı ve ark., 2017).

2008'de İngiltere'de yapılan bir araştırmada ergenlerin ve gençlerin %66'sında cep telefonlarını kaybetme korkusu olduğu tespit edilmiştir (Pavithra ve Madhukumar, 2015). Hindistan'da 200 tıp fakültesi öğrencisiyle yapılan bir çalışmada öğrencilerin %18,5'nin nomofobik davranışlar gösterdiği bulunmuştur. Bu öğrencilerin %73'ü cep telefonlarını uyurken bile yanlarında tuttıklarını belirtmişlerdir. %20'si cep telefonları yanlarında olmadığı ya da telefonlarının şarjının bitmesi durumunda konsantrasyonlarını kaybettiklerini ve kendilerini baskı altında hissettiklerini belirtmişlerdir (Dixit vd., 2010). Beyaz Rusya'da 160 üniversite öğrencisiyle yapılan bir çalışmada, katılımcıların %10,4'ünde cep telefonu bağımlılığı belirtileri olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin %68,8'i cep telefonu kullanmanın zararsız olduğunu belirtirken %8,8'i özellikle çocuklar için zararlı olduğunu belirtmişlerdir. Bununla birlikte öğrencilerin çoğunluğunun cep telefonu kullanıcılarının bağımlı olabileceklerini bildikleri ve % 54'ünün nomofobinin tanımını bildiklerini belirtilmiştir (Szpakow ve ark., 2011). Hingorani ve ark. (2012) tarafından yapılan çalışmaya göre, üniversite öğrencilerinin nomofobi düzeyleri ortalamanın üzerinde bulunmuş kız öğrencilerde erkek öğrencilere göre daha nomofobik oldukları tespit edilmiştir. ABD'de Cheever ve ark. (2014) tarafından 163 üniversite öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilen bir araştırmada öğrencilerin yarısının telefonları alınmış, diğer yarısından ise telefonlarını kapalı tutmaları istenmiştir. Bekleme süresince telefonu alınan öğrencilerde stres düzeyinin arttığı tespit edilmiştir. Fransa'da Tavolacci ve ark. (2015) tarafından yapılan bir çalışmada öğrencilerin %3'e 1'nin nomofobik oldukları, özellikle kız öğrencilerin daha fazla sorun yaşadığı ve internet bağımlılığı ve uykusuzlukla bağlantılı olduğu tespit edilmiştir. Sharma ve ark. (2015) tıp fakültesi üçüncü sınıf öğrencilerine yönelik yaptıkları çalışmada öğrencilerin %34'ünün iki, %4'ünün ikiden fazla cep telefonuna sahip olduğu, %73'nün nomofobik olduğu, bu oranın %38'nin kız öğrencilerin oluşturduğu bulunmuştur. Bu nomofobik öğrencilerin % 21'i telefonun çaldığını ya da titrediğini (ringxiety) düşündükleri tespit edilmiştir. Yine bu öğrencilerin %83'ünün cep telefonları olmadığıda panikatakt oldukları tespit edilmiştir. ; Pavithra ve Madhukumar (2015) Bangalore'de %97,5'i (200 kişilik grup) akıllı telefona sahip Tıp fakültesi öğrencileriyle yapılan çalışmada öğrencilerden 3 saatten fazla akıllı telefon kullananların daha az kullananlara göre nomofobi düzeylerinin yüksek olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin %23'ü telefonları yakınlarında olmadığı ya da bataryaları tükendiğinde konsantrasyonlarını kaybettiklerini ve stres olduklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin %77'si cep telefonunun akademik olarak yardımcı olmasından dolayı gerekli olduğunu savunurken % 10'u gereksiz olduğunu savunmuştur. %43'ü akademik başarıları üzerinde ters etki yaptığını savunurken %57'si bu fikre katılmamıştır. %12'si cep telefonsuz hayatın daha konforlu olduğunu savunurken %76'sının öyle olduğuna inanmadığını belirtmişlerdir. Cinsiyet ve sınıflar (lisans ve lisansüstü) arasında fark bulunmamıştır. Kaur ve ark. (2015), 200 kişilik hemşirelik bölümü öğrencilerine yönelik çalışmalarında öğrencilerin çoğunluğu (% 79) nomofobi gelişme riski altında olduklarını, normal olanların % 15 ve %6 'sının ise nomofobik olduklarını tespit etmişlerdir. Bu öğrencilerin % 81,5'nin cep telefonlarının internetini kullandığı, % 80,5'nin uyurken cep telefonlarını açık tuttıkları, % 74'nün akıllı telefon kullandığı, % 70,5'nin cep telefonlarını oyun oynamak için kullandıkları ve % 66'sı ders esnasında telefonlarını kapatmak yerine titreşim modunda kullandıklarını belirtmişlerdir. Mobil telefon kullanımıyla nomofobi oluşma riski arasında orta derecede pozitif korelasyon olduğu ve cinsiyetin nomofobi gelişme riski ile önemli derecede ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Endonezya'da Zethy ve Octaviana (2017) tarafından yapılan çalışmada üniversite öğrencilerinde nomofobi potansiyeli olduğu ve nomofobinin öğrencileri istila ettiği belirtilmiştir.

Ülkemizde ise Gezgin ve Adnan (2016) tarafından 433 üniversite öğrencisiyle yapılan çalışmada öğrencilerin nomofobi düzeylerinin ortalamasının üzerinde olduğu bulunmuştur. Bir başka çalışmada ise 537 üniversite öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilen çalışmada öğrencilerin %42,6'sının nomofobik davranış sergiledikleri bulunmuştur. Özellikle iletişimi kaybetme ve bilgiye ulaşamama alt boyutlarında puanlarının ortalamasının üzerinde olduğu tespit edilmiştir (Yıldırım ve ark., 2016). Erdem ve ark. (2016), üniversite öğrencilerinde nomofobinin akademik başarılarına etkisini araştırdıkları çalışmalarında, öğrencilerin %55'inin nomofobik olduğu ve günde ortalama 6,43 saat akıllı telefonla zaman geçirdikleri bulunmuştur. Öğrencilerin nomofobik olma seviyesi ile günlük akıllı telefon kullanım süreleri pozitif yönlü, akademik başarıları ise negatif yönlü ilişkili olduğu görülmüştür. Erdem ve ark. (2017), kamu ulaştırma sektörü çalışanları ile üniversite öğrencilerinin nomofobi düzeylerini belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmalarında, üniversite öğrencilerinin %54'ünün, ulaştırma sektörü çalışanlarının ise %47'sinin nomofobik olduğunu, nomofobinin kadınlarda daha yüksek olduğu, yaş ile nomofobi arasında ters yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu, günlük akıllı telefon kullanma süresi ile nomofobi arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunduğu tespit etmişlerdir. Yine Dağlı ve ark. (2017) tarafından yapılan, nomofobinin okul öncesi öğretmenlerin hayatını nasıl etkilediği yönündeki çalışmaları sonucunda; öğretmenlerin nomofobi düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmadığı, yaş açısından ise negatif yönlü bir ilişkiye sahip olduğu görülmüştür. Ayrıca akıllı telefon kullanıcısı olup mobil interneti sosyal ağlara girme, fotoğraf çekme ve düzenleme, internette gezinme amacıyla kullanan öğretmenlerin nomofobi düzeylerinde anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Yine akıllı telefon ile sosyal ağlarda günlük geçirilen zaman ile nomofobi düzeyleri arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu, nomofobi düzeyini etkileyen mobil sosyal ağ uygulamalarının ise Twitter, Instagram, Swarm, Snapchat, Youtube, FB, Messenger ve Skype olduğu tespit edilmiştir.

Literatür verilerinden de anlaşılacağı üzere nomofobi dünya ülkelerinde 21. Yüzyılın korkusu olarak ele alınmış ve bu konuda gerekli önlemlerin alınması konusunda uyarılarda bulunulmuş ve halen bu konuda araştırmalar yapılmaya devam etmektedir.

Bu çalışma, ülkemizde gençler arasında nomofobinin yaygınlık düzeyinin belirlenmesine katkıda bulunması için meslek yüksekokulu öğrencilerinin nomofobi düzeylerini belirlemek ve demografik özelliklerin nomofobi üzerindeki etkilerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin cep telefonu kullanma amaçları nedir?
2. Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin nomofobi düzeyleri nedir?
3. Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin nomofobi düzeyleri çeşitli faktörlere (cinsiyet, sınıf , bölüm ve akıllı telefon kullanım süresi) göre farklılaşmakta mıdır?
4. Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin nomofobi düzeyleri ile günlük telefon kullanım süreleri arasındaki ilişki nedir?

2. YÖNTEM

Araştırma tarama modelinde bir çalışmadır. Genel tarama modelinde amaç var olan bir durumu betimlemektir (Büyüköztürk ve ark., 2012). Yapılan çalışmada meslek yüksekokulu öğrencilerinin nomofobi düzeyleri çeşitli değişkenlere göre incelenmiş ve cep telefonu kullanım süreleri ile ilişkisi ortaya konulmuştur.

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini Kırıkhan Meslek Yüksekokulu'nda 2016-2017 öğretim yılı bahar döneminde çeşitli bölümlerde öğrenimine devam eden birinci ve ikinci sınıf öğrencileri olmaktadır. Bu çalışma için ana kütle içinden kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak 217 öğrenciden veri toplanmıştır. Verilerin toplanmasında gönüllülük esas alınmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik bilgileri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Yaş	N	%
18-23	199	91,7
24-29	11	5,1
30-35	5	2,3
36-40	1	,5
41+	1	,5
Cinsiyet		
Kadın	107	49,3
Erkek	110	50,7
Sınıf		
birinci sınıf	137	63,1
ikinci sınıf	80	36,9
Bölümler		
1.Bilgisayar Teknolojisi	41	18,9
2.Bilg. Destekli Tas. ve Ani.	27	12,4
3.İnternet ve Ağ Tek.	29	13,4
4.Büro Yönetimi ve Yönetici Asis.	50	23,0
5.Muhasebe ve Vergi Uyg.	43	19,8
6. Dış Ticaret	27	12,4

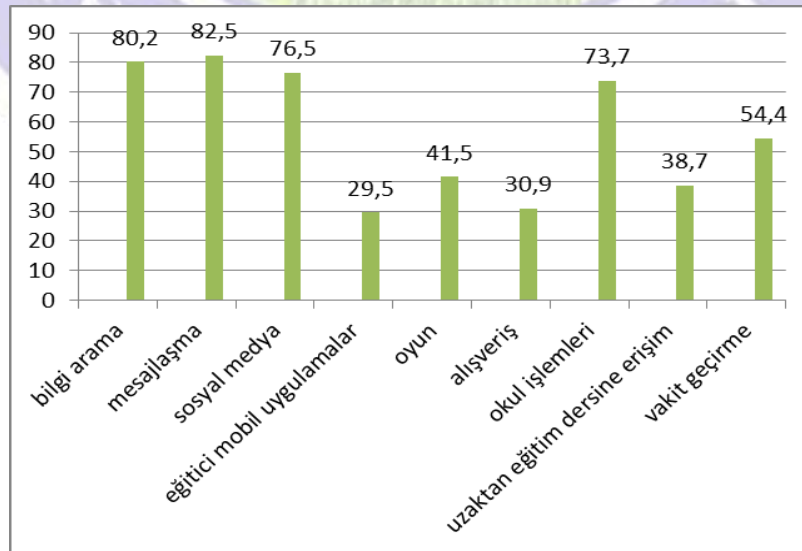
2.2. Veri Toplama Araçları

2.2.1. Nomofobi Ölçeği

Meslek yüksekokulu öğrencilerinin nomofobi düzeylerini belirlemek amacıyla Yıldırım ve Correira (2015) tarafından geliştirilen ve Yıldırım vd. (2015) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Nomofobi Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 5'li likert tipinde 20 maddeden ve dört alt boyuttan (1.Çevrimiçi olamama, 2.İletişimi kaybetme, 3.Cihazdan yoksunluk, 4.Bilgiye ulaşamama) oluşmaktadır. Nomofobi Ölçeğinin iç tutarlık Cronbah-alpha değeri geliştiricileri tarafında .95 olarak, Türkçe'ye uyarlanmış ölçeğin ise Nomofobi için .92 ve alt boyutlar için ise sırasıyla .90, .74, .94 ve .91 olarak bulunmuştur. Yapılan çalışmada alınan verilerin Cronbah-alpha değeri Nomofobi için 0.94 olarak bulunmuştur. Alt boyutlarda ise sırasıyla Çevrimiçi olamama için 0.87, İletişimi kaybetme için .92, Cihazdan yoksunluk için .89 ve Bilgiye ulaşamama için ise .87 olarak bulunmuştur. Bu değerlerin .80'nin üzerinde olması ölçeğin güvenilirliğinin yüksek olduğu göstermektedir (Field, 2005).

3. BULGULAR

Günümüzde cep telefonlarının birçok amaçla kullanıldığı bilinmektedir. Bu bağlamda Meslek yüksekokulu öğrencilerinin cep telefonlarını kullanım amaçları sorulmuş ve sonuçlar Tablo 2'de sunulmuştur.

Şekil 1: MYO Öğrencilerinin Cep Telefonu Kullanım Amaçları

Şekil 1’de görüldüğü gibi öğrencilerin cep telefonlarını en fazla mesajlaşma (% 82.5), internette bilgi arama (% 80.2), sosyal medya (% 76.5) ve okul otomasyon işlemleri (% 73.7) için kullandıkları tespit edilmiştir.

Meslek yüksekokulu öğrencilerinin (107 kadın, 110 erkek) Nomofobik olma derecelerini belirlemek amacıyla K-ortalamar kümeleme analizi yapılmıştır. Kümeleme analizi ile, p adet özelliğe (değişkene) sahip N sayıda bireyin benzerliklerine göre türdeş yapının sağladığı ayrı kümelerde toplanması amaçlanmaktadır (Duran ve Adel, 1974). Analiz sonucunda öğrenciler dört sınıfa (çok yüksek, yüksek, orta ve düşük) ayrılmıştır. Buna göre; öğrencilerin %27’sinin çok yüksek düzeyde, %24’ünün yüksek düzeyde, %24’ünün orta düzeyde, %25’inin ise düşük düzeyde nomofobik oldukları bulunmuştur. Yapılan analizlerin kalitesini belirlemek amacıyla yapılan Two Step Cluster testi sonucunda bulguların iyi düzeyde (Silhouette measure=good) olduğu görülmüştür. Elde edilen nomofobi düzeylerinin cinsiyete göre dağılımları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Cinsiyete Göre Öğrencilerin Nomofobi Düzeylerinin Dağılımı.

Sınıflar	Düzeyler	Kadın		Erkek	
		%	n	%	n
1	Çok yüksek	30.8	33	23.6	26
2	Yüksek	19.6	21	28.2	31
3	Orta	27.1	29	20	22
4	Düşük	22.4	24	28.2	31

Tablo 2’de verilen değerler incelendiğinde kadınların daha nomofobik olduğu söylenebilir. Ortalamalara bakıldığında genel Nomofobi ölçeği için ortalama 2.86 olarak bulunmuş ve öğrencilerin nomofobi düzeylerinin ortalamanın altında olduğu tespit edilmiştir. Alt boyutlarda ise sırasıyla; Çevrimiçi olamama için 2.25. İletişimi kaybetme 3.51. Cihazdan yoksunluk 2.71. Bilgiye ulaşamama 3.04 olarak hesaplanmıştır. Bu değerlerden de anlaşılacağı gibi öğrencilerin nomofobik olmalarındaki en büyük etkenlerin iletişimi kaybetme, aradıkları bilgiye ulaşamama kaygısı olduğu söylenebilir. Bu bulgu Akıllı ve Gezgini (2016) bulgularını desteklemektedir. Bu bulgulara ilişkin veriler Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3: Öğrencilerin Nomofobi Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistikler.

Çevrimiçi olamama		Ort.	Std. S
1	Sosyal medya ve diğer çevrimiçi ağlarda güncel kalamadığım için rahatsızlık duyarım	2,10	1,25
2	Elektronik postalarımı kontrol edemediğim için kendimi huzursuz hissederim	2,20	1,25
3	Sosyal medya ve diğer çevrimiçi ağlarda güncel kalamadığım için rahatsızlık duyarım.	2,30	1,29
4	Akıllı telefonum yanımda olmadığında ne yapacağımı bilmemek beni garip hissettirir.	2,70	1,35
5	Çevrimiçi kimliğinden kopacağım için gergin olurum.	2,00	1,15
İletişimi Kaybetme			
6	Ailem ve/veya arkadaşlarım bana ulaşamayacakları için endişelenirim.	3,80	1,27
7	Ailemle ve/veya arkadaşlarımla iletişim halinde olamadığım için endişelenirim.	3,60	1,30
8	Ailem ve arkadaşlarımla olan bağlantım kesileceği için kendimi huzursuz hissederim.	3,60	1,23
9	Ailemle ve/veya arkadaşlarımla hemen iletişim kuramayacağım için kaygı duyarım.	3,40	1,31
10	Birinin bana ulaşmaya çalışıp çalışmadığını bilemediğim için gerilirim	3,20	1,35
Cihazdan yoksunluk			
11	Gelen aramaları ve mesajları alamayacağım için kendimi huzursuz hissederim	3,00	1,40
12	Kontörüm (TL kredim) bittiğinde veya aylık kota sınırimi aştığımda paniğe kapılırım.	2,40	1,37
13	Akıllı telefonumun şarjının bitmesinden korkarım.	2,80	1,47
14	Akıllı telefonumu kullanamadığımda, bir yerlerde mahsur kalacağımdan korkarım.	2,50	1,35
15	Telefonum çekmediğinde veya kablosuz İnternet bağlantısına erişemediğimde sürekli olarak sinyal olup olmadığını veya kablosuz erişim bağlantısı bulup bulamayacağımı kontrol ederim.	2,80	1,42
16	Akıllı telefonuma bir süre bakmadıysam, bakmak için güçlü bir istek hissederim.	2,70	1,38

Bilgiye ulaşamama			
17	Akıllı telefonumdan istediğim her an bilgiye bakamadığımda canım sıkılır.	3,20	1,25
18	Akıllı telefonumdan sürekli olarak bilgiye erişemediğimde kendimi rahatsız hissederim.	3,10	1,28
19	Haberlere (örneğin neler olup bittiğine, hava durumuna ve diğer haberlere) akıllı telefonumdan ulaşamamak beni huzursuz yapar.	2,90	1,32
20	Akıllı telefonumu ve telefonumun özelliklerini istediğim her an kullanamadığımda rahatsız olurum.	3,00	1,35

Meslek yüksekokulu öğrencilerinde kadınların daha nomofobik olduğu (Tablo 1) daha önce belirtilmişti. Fakat bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla parametrik testlerden bağımsız gruplar t-testi analizi yapılmıştır. Bu analizin yapılabilmesi için öncelikle verilerin normallik analizi yapılmış ve çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1.5 ile +1.5 arasında olduğu bulunmuştur. Bu değerler verilerin normal dağıldığını göstermektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). İkinci varsayım olan verilerin homojenliğine Levene testinden bakılarak t-testi analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4: Öğrencilerin Nomofobi ve Alt Boyutları Düzeylerinin Cinsiyete Göre Farkı T-Testi Sonuçları.

Değişken	cinsiyet	X	Ss	T	df	p
Nomofobi	Kadın	59.79	17.37	2.025	215	0.04*
	Erkek	54.92	18.00			
Çevrimiçi olamama	Kadın	11.54	5.09	.720	215	.472
	Erkek	11.04	5.06			
İletişimi kaybetme	Kadın	18.02	5.41	1.219	215	.224
	Erkek	17.10	5.78			
Cihazdan Yoksunluk	Kadın	17.49	6.47	2.619	215	.009*
	Erkek	15.14	6.73			
Bilgiye Ulaşamama	Kadın	12.72	4.20	1.833	215	.068
	Erkek	11.63	4.56			

Tablo 4 incelendiğinde öğrencilerin cinsiyete göre genel olarak nomofobi düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p < 0.05$). Ortalamalara bakıldığında ise bu farkın kadınlar lehine olduğu görülmektedir. Buna göre kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha nomofobik olduğu söylenebilir. Bu bulgu aynı ölçeğin lise öğrencilerine uygulanmasından elde edilen bulgularla örtüşmektedir (Gezgin, Çakır, 2016). Yine üniversite öğrencilerle yapılan çalışmalar da sonucu desteklemektedir (Hingorani, 2012; Tavolacci ve ark., 2015; Yıldırım ve ark., 2015; Sharma ve ark., 2015; Jena, 2016; Zencirci ve ark., 2017). Buna karşın Dixit ve ark. (2010) ve Dağlı (2017) bulgularında cinsiyete göre farklılık bulunamamıştır. Alt boyutlar incelendiğinde ise Cihazdan yoksunluk boyutunda kadınlar lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmektedir ($p < 0.05$). Gezgin ve Çakır (2016)’ın çalışmalarında ise iletişimi kaybetme boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer alt boyutlarda ise istatistiksel olarak cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 5: Öğrencilerin Nomofobi ve Alt Boyutları Düzeylerinin Sınıf Düzeyine Göre Farkı T-Testi Sonuçları.

Değişken	Sınıf	X	ss	t	df	p
Nomofobi	1.sınıf	60.42	18.01	3.821	213	.000*
	2.sınıf	51.14	15.42			
Çevrimiçi olamama	1.sınıf	12.21	5.21	4.294	213	.000*
	2.sınıf	9.44	4.09			
İletişimi kaybetme	1.sınıf	18.21	5.60	2.506	213	.013*
	2.sınıf	16.24	5.41			
Cihazdan Yoksunluk	1.sınıf	17.23	6.74	3.014	213	.003*
	2.sınıf	14.43	6.16			
Bilgiye Ulaşamama	1.sınıf	12.76	4.13	2.853	213	.005*
	2.sınıf	11.01	4.66			

Tablo 5 incelendiğinde meslek yüksekokul öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre nomofobik olma düzeylerinin genel nomofobi ölçeği ve alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir ($p < .05$). Aradaki farkın hangi gruptan olduğunu tespit etmek için ortalama

değerlerine bakıldığında 1. sınıfa devam eden öğrencilerin 2.sınıfa devam eden öğrencilerin ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre birinci sınıf öğrencilerinin ikinci sınıf öğrencilerine göre daha nomofobik oldukları söylenebilir. Prasad ve ark., (2017) bulguları bunu desteklemektedir. Çevrimiçi olamama dolayısıyla sosyal medya ve benzeri ağlarını, e-maillerini kontrol edememe, aile veya arkadaşlarıyla iletişimi kaybetme, telefonundan uzak kalma ve istedikleri anda istedikleri bilgiye ulaşamama konularında daha endişeli oldukları söylenebilir. Bu da ailelerinden ilk kez uzakta yaşamak durumunda kalmaları, yeni girdikleri üniversite ortamına tam anlamıyla adapte olamamalarından kaynaklandığı söylenebilir. Gezgin ve Adnan (2016), üniversite öğrencileriyle gerçekleştirdiği çalışmalarında çalışmanın aksine sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit etmişlerdir.

Meslek yüksekokulu öğrencilerinin öğrenim gördükleri bölümlere göre nomofobi düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü ANOVA analizi yapılmıştır. Meslek yüksekokulu öğrencilerinin nomofobi düzeylerinin ($F_{211.5}=1.810$, $p>.05$), iletişimi kaybetme ($F_{211.5}=.746$, $p>.05$) ve bilgiye ulaşamama alt boyut düzeylerinin ($F_{211.5}=.915$, $p>.05$) bölümlerine göre istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte öğrencilerin çevrimiçi olamama düzeylerinin bölümlerine göre farklılık gösterdiği tespit edilmiş analiz sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Öğrencilerin Çevrimiçi Olamama Alt Boyut Düzeyinin Okudukları Bölüme Göre Farkı ANOVA Sonuçları.

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
Gruplar Arası	384.07	5	76.81	3.13	.010*	3>1
Gruplar İçi	5176.64	211	24.53	1		5>1
Toplam	5560.71	216				

Tablo 6'ya göre İnternet ve ağ teknolojisi (3) ile Muhasebe ve vergi uygulamaları(5) bölümlerinde okuyan öğrencilerin bilgisayar teknolojisi(1) bölümü öğrencilerine göre çevrimiçi kalamamaktan daha fazla rahatsız oldukları söylenebilir.

Yine öğrencilerin cihazdan yoksunluk düzeylerinin bölümlerine göre farklılık gösterdiği tespit edilmiş analiz sonuçları Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 7: Öğrencilerin Cihazdan Yoksunluk Alt Boyut Düzeyinin Okudukları Bölüme Göre Farkı ANOVA Sonuçları.

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
Gruplar Arası	516.81	5	103.36	2.37	.040*	5>1
Gruplar İçi	9167.11	211	43.45	9		
Toplam	9683.92	216				

Tablo 7'de görüldüğü üzere öğrencilerin cihazdan yoksunluk düzeyi bölümlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Bu farklılığın hangi bölüm/bölümler arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post-hoc Bonferroni analizi yapılmıştır. Yapılan analize göre; öğrencilerin telefonlarının şarjının ya da TLsinin bitmesi gibi durumlarına maruz kalma konusunda Muhasebe ve vergi uygulamaları(5) bölümü öğrencilerinin bilgisayar teknolojisi (1) bölüm öğrencilerine göre daha fazla endişe duyduklarını göstermiştir.

Öğrencilerin günlük ortalama telefon kullanma süreleri 5.38 saat olarak bulunmuştur. Öğrencilerin nomofobi düzeyleri ile günlük telefon kullanım süreleri arasındaki Pearson korelasyona bakıldığında aralarında düşük seviyede pozitif yönlü bir ilişki olduğu görülmüştür (Tablo 8). Bu da cep telefonu kullanım süresi arttıkça nomofobi düzeyinde de artış olduğunu göstermektedir (Pavithra ve Madhukumar, 2015; Kaur ve ark., 2015).

Tablo 8: Korelasyon Analizi.

	Ort.	Std.S		Nomofobi
Günlük Telefon Kullanım Süresi	5,38	1,73	Pearson Koralasyon katsayısı	,300**
			Sig. (2-tailed)	,000
			N	214

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Cep telefonları da diğer yeni teknolojik araçlar gibi hayatımızda hem pozitif hem de negatif etkilere sahiptirler. Cep telefonları iletişim kurma, internete erişim, sosyal ağlara erişim sağlaması ile birçok işimizi daha kolay yapmamızı sağlamaktadır. Öte taraftan kontrolsüz ve aşırı kullanımı sonucu bağımlılıkla birlikte nomofobinin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Yapılmış olan çalışma nomofobinin meslek yüksekokul öğrencilerinde özellikle birinci sınıfa devam eden öğrenciler arasında yaygın olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin nomofobi düzeyi günlük telefon kullanma süreleriyle pozitif yönlü düşük düzeyde ilişkilidir. Buna göre öğrencilerin cep telefonlarını günlük kullanım süresi arttıkça nomofobi düzeyleri de artmaktadır. Nomofobinin öğrencilerin sosyal, iş, akademik hayatlarını ve psikolojilerini etkilediği hatta intihara sürüklediği bilinmektedir. Bu bağlamda özellikle Nomofobik olmayan grup için önleyici tedbirlere ihtiyaç vardır. Öğrencilerin, ailelerinin ve eğitimcilerin bu konuda bilinçlendirilmesi ve farkındalık oluşturulması atılması gerekli önemli adımlardandır. İleri düzeyde nomofobik öğrencilerin tedavi olmaları konusunda yönlendirilmeleri gerekmektedir. Bu konuda yapılacak ileriki çalışmalarda tehlikeye maruz kalan öğrencilerin fikirlerine başvurularak nomofobinin sebeplerini ortaya koymayı sağlayacak derinlemesine nitel araştırmalarla desteklenmesi önerilmektedir. Önleyici tedbirlerin bu bulgular ışığında daha kolay ve net kararlarla alınabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Ada, S. & Tatlı, H.S. (2013). “Akıllı Telefon Kullanımını Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Araştırma. Online: <http://ab.org.tr/ab13/bildiri/74.pdf> adresinden 10.04.2016 tarihinde erişilmiştir.

Adnan M. & Gezgin D.M. (2016). “Modern Çağın Yeni Fobisi: Üniversite Öğrencileri Arasında Nomofobi Prevalansı”, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 49(1), 141-158.

Akıllı, G. K & Gezgin, D. M. (2016). “Üniversite Öğrencilerinin Nomofobi Düzeyleri İle Farklı Davranış Örüntülerinin Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi”, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(40), 51-69.

Bragazzi, N. L. & Del Puente, G. (2014). “A Proposal For Including Nomophobia in The New DSM-V”, Psychology Research and Behavior Management, 7, 155-160.

Büyüköztürk. Ş., Kılıç Çakmak. E., Akgün. Ö.E., Karadeniz. Ş. & Demirel. F. (2012). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Pegem Akademi Yayınları, Ankara.

Chóliz, M. (2012). “Mobile-Phone Addiction in Adolescence: The Test of Mobile Phone Dependence (TMD)”, Prog Health Sci, 2(1), 33-44.

Çakır, F. & Demir, N. (2014). “Üniversite Öğrencilerinin Akıllı Telefon Satın Alma Tercihlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma”, Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 29(1), 213-243.

Dağlı, E. S., Hamutoğlu, N. B. & Gezgin, D.M. (2017). “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Nomofobi Düzeyleri İle Akıllı Telefon ve Sosyal Ağ Servisleri Kullanma Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, 11.Uluslararası BÖTE Sempozyumu. İnönü Üniversitesi, Malatya.

Dixit, S., Shukla, H., Bhagwat, A., Bindal, A., Goyal, A., Zaidi, A. & Shrivastava, A. (2010). A Study To Evaluate Mobile Phone Dependence Among Students of A Medical College and Associated Hospital of Central India”, Indian Journal of Community Medicine, 35(2), 339-341.

Duran, B. S. & P. L. Odel (1974). Cluster Analysis (Lecture Notes in Economics and Mathematical Systems, Econometrics; Managing Editors: M. Beckmann and H. P. Kunzf). Springer Verlag: NewYork.

Fidan, H. (2016). “Mobil Bağımlılık Ölçeği'nin Geliştirilmesi ve Geçerliliği: Bileşenler Modeli Yaklaşımı.” Addicta: The Turkish Journal on Addictions, 3(3), 433-469.

Field, A. (2005). Discovering Statistics Using SPSS. Sage, London

- Fitchard, K. (2013). Ericsson: Global Smartphone Penetration Will Reach 60% in 2019. <https://gigaom.com/2013/11/11/ericsson-global-smartphone-penetration-will-reach-60-in-2019/> adresinden 25.06.2017 tarihinde erişilmiştir.
- Gezgin, D. M., Şahin, Y. L. & Yıldırım, S. (2017). “Sosyal Ağ Kullanıcıları Arasında Nomofobi Yaygınlığının Çeşitli Faktörler Açısından İncelenmesi”, *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 7(1), 1-15.
- Gezgin, D.M. & Çakır, Ö. (2016). “Analysis of Nomofobic Behaviors of Adolescents Regarding Various Factors”, *Journal of Human Science*, 13(2), 2504-2519.
- Gezgin, D.M., Çakır, Ö. & Yıldırım S. (2016). “Ergenler Arasında Nomofobi Yaygınlık Düzeyi ile İnternet Bağımlılığının İlişkisi”, 3.Uluslararası Avrasya Eğitim Araştırmaları Kongresi, Muğla-Turkey.
- Gutiérrez Ruiz, N. D. C. (2017). “Efectos De La Era Digital: Nomofobia y Phubbing.” <http://repositorio.iberopuebla.mx/bitstream/handle/20.500.11777/2604/Texto%20Marzo%202017-Niza.pdf?sequence=1> adresinden 28.07.2017 tarihinde erişildi.
- Haruna. R., Aisha I.M., Yunusa, U. & Hadiza T.A. (2016). “Impact of mobile Phone Usage On Academic Performance Among Secondary School Students in TARABA STATE, Nigeria”, *European Scientific Journal*, 12(1), 466-479.
- Hingorani, K. K., Woodard, D. & Danesh N. (2012). “Exploring How Smartphones Supports Students' Lives”, *Issues in Information Systems*. 13(2), 33-40.
- Hossain, M. S. M. M. M. & Rahman, M. H. (2017).” Usages Pattern of Cell Phone in Classroom: A Case Study of Mathematical And Physical Science Faculty Students of Jahangirnagar University”, *Statistics*, 21, 16-2.
- Huisman, A., Garretsen, H. F. L. & Van Den Eijnden, R. J. J. M. (2000). “Problematisch İnternetgebruik: Een Pilotstudy in Rotterdam”, IVO, Instituut voor Onderzoek naar Leefwijzen ve Verslaving.
- Jeffrey H. K. & Scott T. (2013). “The Impact of Mobile Phone Usage on Student Learning”, *Communication Education*, 62(3), 233-252.
- Kaur, A., Sharma, P. & Manu (2015). “A Descriptive Study to Assess The Risk of Developing Nomophobia Among Students of Selected Nursing Colleges Ludhiana”, Punjab. *International Journal of Psychiatric Nursing*, 1(2), 1-6.
- Ketizmen, A. (2013). “Genel Eğitimde Güzel Sanatlar ve Grafik Eğitimi ve İlişkili Uzmanlık Alanları”, *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), 431-442.
- King, A. L. S., Valença, A. M., Silva, A. C. O., Baczynski, T., Carvalho, M. R. & Nardi, A. E. (2013). “Nomophobia: Dependency on Virtual Environments Or Social Phobia?”, *Computers in Human Behavior*, 29(1), 140-144.
- Kwon, M., Kin, D.J., Cho, H. & Yang, S. (2013). “The Smartphone Addiction Scale: Development and Validation of A Short Version For Adolescents”, *PLoS One*; 8 (12), e83558.
- Lee, Y. K., Chang, C. T., Lin, Y. & Cheng, Z. H. (2014). “The Dark Side of Smartphone Usage: Psychological Traits, Compulsive Behavior and Technostress”, *Computers in Human Behavior*, 31, 373-383.
- Lepp, A., Barkley, J. E., Sanders, G. J., Rebold, M. & Gates, P. (2013). “The Relationship Between Cell Phone Use, Physical and Sedentary Activity, and Cardiorespiratory Fitness in A Sample of US College Students”, *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 10(1), 79, 1-9.
- Lu, X., Watanabe, J., Liu, Q., Uji, M., Shono, M. & Kitamura, T. (2011). “İnternet and Mobile Phone Text-Messaging Dependency: Factor Structure and Correlation With Dysphoric Mood Among Japanese Adults”, *Computers in Human Behavior*, 27(5), 1702–1709

- Maziero, M. B. & de Oliveira, L. A. (2017). "Nomofobia: Uma Revisão Bibliográfica", *Unoesc ve Ciência-ACBS*, 8(1), 73-80.
- Montag, C., Błaszczewicz, K., Sariyska, R., Lachmann, B., Andone, I., Trendafilov, B. & Markowetz, A. (2015). "Smartphone Usage in The 21st Century: Who Is Active on WhatsApp?", *BMC research notes*, 8(1), 331: 1-6.
- Naval C, Ch. Sádaba y J Brigué (2004). "Impacto de las TIC (Tecnologías de la Información y Comunicación) en las relaciones sociales de los jóvenes navarros", *Universidad de Navarra*
- Özbek, V., Alnaçık, Ü., Koç, F., Akkılıç, M.E. & Kaş, E. (2014). "Kişilik Özelliklerinin Teknoloji Kabulü Üzerindeki Doğrudan ve Dolaylı Etkileri: Akıllı Telefon Teknolojileri Üzerine Bir Araştırma", *International Review of Economics and Management*. 2(1). 36-57.
- Paszkiwicz, A. (2016). "Nowe Oblicza Uzależnień. Scientific Bulletin of Chełm", *Section of Pedagogy*, 2, 119-128.
- Pavithra, M. B. & Madhukumar, S. (2015). "A Study On Nomophobia-Mobile Phone Dependence, Among Students of A Medical College in Bangalore", *National Journal of Community Medicine*, 6(3), 340- 344.
- Prasad, M., Patthi, B., Singla, A., Gupta, R., Saha, S., Kumar, J. K. & Pandita, V. (2017). "Nomophobia: A Cross-Sectional Study to assess Mobile Phone Usage Among Dental Students", *Journal of Clinical and Diagnostic Research: JCDR*, 11(2), ZC34.
- Salehan, M. ve Negahban, A. (2013). "Social Networking on Smartphones: When Mobile Phones Become Addictive", *Computers in Human Behavior*, 29, 2632–2639.
- Sharma, N., Sharma, P., Sharma, N. & Wavare, R. R. (2015). "Rising Concern of Nomophobia Amongst Indian Medical Students." <http://imsear.li.mahidol.ac.th/handle/123456789/165807> adresinden 09 Ağustos 2016 tarihinde erişilmiştir.
- Soyemi J., Oloruntoba S. A. & Okafor Blessing, (2015). "Analysis of Mobile Phone Impact On Student Academic Performance in Tertiary Institution", *International Journal of Emerging Technology and Advanced Engineering*, 5(1), 361-367.
- Szpakow A., Stryzhak A. & Prokopowicz W. (2011). "Evaluation of Threat of Mobile Phone – Addition Among Belarusian University Students", *Prog Health Sci*, 1(2), 96-101.
- Subramanian, S. (2009). *Dynamically Adapting Design and Usability in Consumer Technology Products To Technology and Market Life- Cycles: A Case Study of Smartphones. (Master Thesis) Science in Engineering and Management, Massachusetts Institute of Technology.*
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics (6th ed.)*. Boston, MA: Pearson.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2007). *Experimental Designs Using ANOVA*. Thomson/Brooks/Cole.
- Tavolacci, M. P., Meyrignac, G., Richard, L., Dechelotte, P. & Ladner, J. (2015). "Problematic Use of Mobile Phone and Nomophobia Among French College Students", *The European Journal of Public Health*, 25(3), cvk172-088.
- Van Deursen, A. J., Bolle, C. L., Hegner, S. M. & Kommers, P. A. (2015). "Modeling Habitual And Addictive Smartphone Behavior: The Role of smartphone Usage Types, Emotional Intelligence, Social Stress, Self-Regulation, Age, and Gender. *Computers in human behavior*, 45, 411-420.
- Yildirim, C., Sumuer, E., Adnan, M. & Yildirim, S. (2016). "A Growing Fear: Prevalence of Nomophobia Among Turkish College Students", *Information Development*, 32(5), 1322-1331.
- Yildirim, C. & Correia, A. P. (2015). "Exploring The Dimensions of Nomophobia: Development And Validation of A Self-Reported Questionnaire", *Computers in Human Behavior*, 49, 130-137.

Zencirci, S. A., Alaiye, M., Aygar, H., Göktaş, S., Metintaş, S. & Önsüz, M. F. (2017). “Üniversite Öğrencilerinde Akıllı Telefon Bağımlılığı Sıklığı ve İlişkili Faktörlerin İncelenmesi”, 19. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi.

Zethy C. & Octaviani U.F. (2017). “Nomophobia Around Us!”, JIRSCH. 1(1), 1-35.

